

KAPITOLA 3: IDENTIFIKÁCIA POTRAVINOVÝCH PÚŠŤÍ NA VIDIEKU
ŠIMON OPRAVIL, KRISTÍNA BILKOVÁ,
FRANTIŠEK KRIŽAN A PETRA HENCELOVÁ

Kde nakupujeme, čo nakupujeme a prečo nakupujeme...

Na Slovensku došlo za ostatných 30 rokov k transformácii všetkých odvetví hospodárstva (napr. Cákoci et al. 2019; Horňák et al. 2019; Rusnák a Takáč 2019; Škamlová a Klobučník 2019) nevynímajúc maloobchod (Križan et al. 2019a). Po roku 1990 došlo k procesu atomizácie maloobchod (Mitríková 2017; Trembošová 2012), čo viedlo k priestorovej dekoncentracii aj potravinárskych maloobchodných predajní. Maloobchod na vidieku bol pred týmto obdobím koncentrovaný do strediskových obcí (Szczyrba et al. 2013) a vybavenosť obcí závisela od veľkostnej kategórie obcí podľa počtu obyvateľov (Šilhan 2018). Koncom 90. rokov 20. storočia sa na Slovensku začali prejavovať globalizačné trendy v podobe internacionalizácie. Vstupom medzinárodných maloobchodných sietí došlo k výraznej koncentrácii maloobchod, čo sa najintenzívnejšie prejavilo v potravinárskom maloobchode. Tento trend sa prejavil výstavbou veľkometrážnych predajní typu supermarket alebo hypermarket prevažne v mestách (Kita et al. 2019), tak s pozitívnymi ako aj negatívnymi vplyvmi na maloobchodnú sieť (Trembošová et al. 2019). Spotrebitelia si relatívne za krátke obdobie troch dekád obľúbili na veľkometrážne predajne, v ktorých nakupuje viac ako polovica slovenských spotrebiteľov (Križan et al. 2019a). Tieto skutočnosti viedli k úbytku potravinárskych maloobchodných predajní na vidieku, čo malo za následok zníženie dostupnosti predajní pre obyvateľov.

V akademickej obci sa začalo diskutovať o probléme tzv. potravinových púští. Ide o územie s limitovanou dostupnosťou veľkometrážnych predajní potravín, ktoré ponúkajú lacnejšie, variabilnejšie, kvalitnejšie a zdravšie potraviny. Život v týchto územiach môže mať v konečnom dôsledku za následok zdravotné, sociálne alebo iné problémy. Úlohou geografie je tieto územia identifikovať a navrhnúť čo najlepšie možné riešenie na zamedzenie akýchkoľvek neželaných vplyvov. Mnohí zahraniční ale aj slovenskí autori, prichádzajú s novými možnými metódami ako definovať a identifikovať potravinové púšte, iný zase skúmajú vplyv na život v miestach označených ako potravinové púšte.

Cieľom tejto kapitoly je identifikácia potravinových púští vo vidieckych obciach funkčného mestského regiónu Humenné. Opodstatnenosť tejto témy vychádza z dvoch aspektov. Prvým je nedostatočná vybavenosť regiónu predajňami potravín a možnosti riešenia tejto témy v decíznej sfére. Druhým je zvýšený záujem o problematiku v akademickej sfére v zmysle nárastu počtu publikácií v indexovaných databázach Scopus a Web of Science.

3.1 POTRAVINOVÉ PÚŠTE

Potravinové púšte predstavujú pomerne nový objekt záujmu vo výskume maloobchodu. Termín potravinové púšte je pomerne široko a všeobecne definovaný a jednotlivé definície, resp. interpretácie, sa od seba často líšia (Leete et al. 2012). Potravinové púšte sa stali koncom 90. rokov 20. storočia súčasťou politických